

Rakouská vláda a čest českých vojnů

Podrobnější informace o revolucích a přebíhání v slovanských plucích.

Č. A. T. K.

V Miláně, 22. prosince 1914.

Vážený Č. A. T. Kanceláři!

Váženému korrespondentovi, jenž otevírá se přechodně v Itálii, dostalo se též, že redakce "Journalu de Geneve" otiskla mu několik článků o náladě a událostech v Praze a o chování se českého vojska v rakouské armádě. Byla to jen fakta a zase fakta. Nepřehánějí, nenadsazoval, jsa si dobře vědom, že v dnešní historické chvíli více než kdy jindy vítěziti musíme pravdou. Zprávy tyto, které v podstatě i vašemu čtenářstvu jsou známy, řaly do živého. C. k. rakouská vláda, která tolikrát v našich nejpřísnějších projevech viděla velezradu, která nikdy nechtěla věřit ani těm z našich politiků, kteří upřímně přáli si zachování Rakouska a pracovali pro jeho obrození na basi spravedlnosti (kde jsou ty časy?) — ta vláda ujala se "eti" našich vojáků a v číste ze dne 16. prosince "Journalu de Geneve" pokusila se dementovat zprávy o passivité a vypouštění českých vojáků. Právě — pokusila se — poněvadž o skutečné dementi nemůže býti řeči; ani jediného faktu, ani toho nejménšího tvrzení nevyvrátilo c. k. rakousko-uherské vyslanectví v Bernu, které — hodlajíc se slabiti věrohodnost našich spolehlivých zpráv, uvedlo jediné, že ze 4 českých pluků, které v měsíci srpnu bojovaly na srbské půdě (28., 11., 102. a 8. zeměbr.) 102 mužů byli významněji za statečnost: 102 ze 25,000 mužů, kteří nota bene, nejsou Češi, nýbrž promísení jsou úmyslně živlem německým!

Chápete, že toto "dementi" rakouského vyslanectví vzbudilo v Ženevě i ve Francii útrpný úsměv a upřímnou veselost. Naše počty byly ovšem poněkud jiného rázu. Bylo-li rakouské oficiální dementi pro zdejší veřejnost dokladem žalostných rozpuků vídeňské vlády, která chce zachrániti v cizině zdání jednoty a věrnosti celé své armády, my vyčetli jsme v něm též palčivou, nestoudnou urážku:

C. k. vláda dovolávala se tu před celým světem naší české ety, čestné povinnosti těch státišů našich mladých bratrů, otců našich rodin. Ona ujala se naší ety, kterou neschůdněkrát haněbně pokládala, o které nikdy před tím nevěděla.

Odkud vzala vídeňská vláda k tomu právo? Vláda panovníka, který nejednou nejlavnostnějším způsobem prohlásil, že uznává práva našeho království a našeho lidu, který nejen svou osobní, ale i panovníkovou etu se zavázal, že pamětliv bude služeb, které české země prokazaly jeho rodu a celé říši, ale obrátem jeho dovede porušiti i ten zbytek práv, který zůstal nám neporušen! Vláda, která s klidem trpěla barbarské běsnění Němců proti našim školám, z vlastních prostředků vydržovala, které vždy i ta prosazovala, která s r. 1867 byla jen "kusem papíru" stejně jako autonomní ústava česká, která nikdy nepustila zásadu, že český národ násilím udržet musí býti v područí a nikdy nechtěla nás slyšeti o svobodném vyrovnání, jež z Prahy tolikrát bylo nabízeno a žádáno!

Nás nepoutá k říši a ke svazku armády závazek ety, nýbrž závazek náší! Čest národa a čest každého z nás jako muže nekáže nám dnes věrnost a poslušnost nějakého rozkazů onoho starce, jenž rozpoutal proti naší vůli tuto slovní válku; čest, a vše to co je nám nejdrahší, káže nám dnes — revoltu! V jistých okolnostech není větší potupný než podrobiti se náší a veni světlěji povinnosti než náší se vzepíti.

Nuže, ruco pryč, pánové z rakouského vyslanectví! Nemluvte o naší etě, kterou sami uhájíte, tím spíše, že potřebovala by spíše obrany čest těch, kterým sloužíte! A co se týče chování se našich vojáků, nebuďte na pochybách! Dali jsme důkazy a dáme ještě nové.

Ve společnosti srbské zdejší kolonie seznamil jsem se se srbským podplátným, pocházejícím ze

Šabce v severním Srbsku, jenž — jsa naprosto neschopen jakékoli vojenské služby — zůstal na místě za prvního rakouského vpádu na srbské území, byl pak vyslán jako civilní zajatec do Vídně a po několika nedělech mohl pak přes Švýcarsko odjet do Itálie.

Tento srbský občan, jenž mluví též dobře česky, vypravoval:

"Mluvil jsem v Šabci s řadou českých vojáků, kteří s účastí se rakouského vpádu na naše území. Nemohu udati, ke kterým plukům náleželi, nebylť času a pomýšlení na zjišťování podobných věcí. Vím jen, že byli z 8. a 9. armádního sboru rakouského, tedy z Čech. Vojáci ti mi říkali: Nemějte před námi žádných obav. My Češi jistě nikomu zde neublížíme, vždyť víme, že bojujete o svou svobodu. — Několik našich praporů vzepelo se na hranicích a nechtělo jíti proti Srbům. Přišlo jim to však drazo. Byly decimovány, z některých praporů zastřeleni dokonce každý druhý. V důsledku těchto událostí několik českých praporů posláno bylo od hranic zpět dovnitř říše a nahrazeny byly prapory německými a maďarskými. My, kteří jsme museli přece jíti, hledáme jen příležitost, abychom se vzdali a stříleli do vzduchu. Je však těžko se vzdávat, zejména jsme-li na postupu. Srbové nemohou věděti, nejdě-li snad z naší strany o nějakou perfidii, naznačujeme-li, že chceme se vzdáti.

Mnozí z našich lidí v jedné vesnici poblíž Šabce zvolili jiný způsob: Píngovali nemoc, leželi na zem a odepřeli jíti dále. Když lékař zjistil, že nelze mluvit o nemoci, byli tito rebelové po 10 a 20 postřeleni před kostelem.

Mluvil jsem též s jedním podplukovním lékařem, též české národnosti, jenž potvrdil mi, že skutečně v jedné obci nedaleko Šabce mnoho českých vojáků, kteří předstírali nemoc, bylo před kostelem na postrach postřeleno, a že několik praporů posláno bylo od hranic zpět.

Když později byl jsem v Šabce odvezen do Vídně jako civilní zajatec, mohl jsem se v okolí Vídně sám na vlastní oči přesvědčiti, že skutečně některé české a slovanské oddíly byly vráceny od srbských hranic a vykonávaly tu opevňovací práce. V okolí Turnersfeldu a Reissu u Vídně viděl jsem sám české vojáky, ještě v polních uniformách, kteří pracovali na instalaci vojenských telefonů a telegrafů a pracovali na zákopech. Německé obyvatelstvo tohoto kraje dozvědělo se, proč tito vojáci komandováni byli k pracem, které obvykle vykonávají civilní dělníci, neschopní vojenské služby, a netajilo se svým rozhořčením a nenávistí k těmto "zrádcům".

Sebral jsem i jiné doklady a epizody ještě v Šabci, kde hostil jsem ve svém domě několik rakouských důstojníků, měl jsem jednoho dne rozmluvu s jistým maďarským setníkem, který choval se ostatně velmi laskavě k našemu obyvatelstvu. Té noci před tím nikdo jsme nespali pro prudkou stěhu, jež dávala tušit, že na blízku odehrává se prudká bitva. Tázal jsem se setníka, co to bylo, tím spíše, že jsem věděl, že dávno nebylo již na blízku srbského vojska.

Setník dal mi vysvětlení: Známý oddíl česko-chorvatský opatřený též několika děly, otevírá se na své nevyvážlivějším způsobem v pravidelné bitvě s oddílem maďarským. Důstojník netajil se svým názorem, že nebyla to patrně jen náhoda, nebo omyl, které tuto bitvu přivodily.

Je opravdu též velmi pravděpodobno, že šlo tu o výbuch záhuby nepřátelství, které je mezi Maďary a Slovany v rakouské armádě. Jistý důstojník vypravěl mi na příklad v obci Ruma, ježto na srbském území, že v Bosně jeden český praporec dal se v průběhu bitvy náhle na ústup, bez rozkazu, a byl téměř zničen střelbou maďarskou osídla. Ostatně téměř vždy používá se Maďarů k execuci českých rebelů.

Také o vojácích jiho-slovanských dostával jsem podobné zprávy. Tak na př. bylo mi řečeno, že v jistém boji 600 dámatkých vojáků uprostřed boje přešlo na stranu Srbů a obrátilo zbraň proti Rakusanům.

Tyto informace srbského upřímného a plně potvrzují mínění, jež hned po zdrcující porážce rakouské armády v Srbsku počátkem prosince, slyšel jsem od jednoho srbského důstojníka, jenž nemoho se účastniti války, zdržuje se nyní v Miláně. Důstojník ten mi pravil: "Není jisté sporu, že nutno především přičísti statečnosti a odvaze naší srbské armády, byli-li Rakusaní v tak značné síle a v tak krátké době vyhnáni z naší země. Ale tu nevyvážlivě paniku, úplnou demoralisaci a zmatek, který zavládl v ustupující rakouské armádě, nelze vysvětliti dle mého názoru jinak, než účastí slovanského elementu v 8., 9., 13., 15. a 16. armádním sboru, které tvořily armádu generála Potiorika. — Bylť to armádní sbor pražský, litoměřický, záhřebský, sarajevský a dubrovnický. Nelze upříti, že jeden Srbové ustupovali a podnikali jen časem prudké útoky, některé slovanské pluky byly se velmi statečně a daly našemu vojsku velikou práci. Avšak překotný ústup po rozhodující srážce, u Rudníka, Milanovce a Užice — lze přičísti jen panice úmyslně způsobené slovanským elementem. — Vždyť nutno uvážiti, že ustupující rakouská armáda měla k dispozici řadu výtečných posil, dobře opevněných, v kterých mohla postaviti se na odpor. Leč nestalo se tak. Zadní voje, které měly zajišťovati rakouský ústup, šmahem padaly v srbské zajetí. Sám velitel armády Potiorek neměl času vzít si sebou z Valjeva svá zavazadla, tak překotný byl útek. Bylo by něco takového možno, kdyby ta armáda byla měla skutečně pevnou vůli zvíťaziti!

Ostatně náhlada těch slovanských vojáků, kteří šmahem se tu vzdávali, dobře vysvětlila příhoda, která se udála při příjezdu prvního velkého transportu rakouských zajatců do Niše. V čele průvodu šla hudba jednoho z rakouských pluků, složená výhradně z Čechů. Hudba tato začala náhle hráti v ulicích Niše srbskou hymnu za ohromného nadšení obyvatelstva i zajatců, většinou Slovanů.

Kdo ví, zda se nedočkáme, že omy tisíce slovanských zajatců v Srbsku neoctnou se v brzku v řadách srbských pluků, aby dobrovolně bojovali proti Rakousku. — Mají k tomu jistě plně mravní právo.

K HISTORII SARAJEVSKÉHO ATENTÁTU.

(Od ženevského dopisovatele Č. A. T. Kanceláře.)

V Ženevě, 15. pros. 1914.

Sensacií odhalení, které učinil dne 5. prosince bývalý ministerský předseda italský Giolitti ve sněmovně římské, z něhož vysvitá naše vši pochybnost, že Rakousko již v srpnu roku 1913 chtělo předpřipnutí Srbsku, vzbudilo ve všech diplomatických kruzích Evropy veliký rozruch a mělo mimo jiné za následek, že znovu počalo se mluvit o atentátu sarajevském, který od rakouské vlády vzat byl za záminku k rozpoutání nynější světové války.

Pozornosti zasluhuje zejména dopis Salomona Reinacha, uveřejněný v pařížském Tempsu dne 9. prosince, v němž zcela nekrytě vyslovena domněnka, že atentát byl připraven při přímo rakouskou policií, aby tak zjednána byla příležitost k započetí války. Jako doklad svého podezření uvádí Reinach tři okolnosti: 1. Především jest známo, že oba útočníci byli rakouský poddani; 2. Jeden z nich (Gabrinovič) přišel do Srbska, vzbudil pozornost srbských úřadů

a měl býti vypovězen, avšak rakouské úřady, byvše dotazovány stran jeho osoby, daly v Bělehradě ujištění, že Gabrinovič je člověk úplně neškodný a poctivý. 3. Konečně je nápadno, že žádný z útočníků nebyl odsouzen k smrti, a že trest tento stihl jen několik jejich spoluvinníků. (Dle pozdějších zpráv byl i Gabrinovič popraven. Pozn. Č. A. T. K.) — Reinach dodává, že smrt arcivévodů byla beze vši pochyby nehodou, "avšak atentát sám přišel příliš vhod, než aby nebyla odůvodněna domněnka, že připravou byl jinde než v Bělehradě."

Potud autor dopisu uveřejněného v Tempsu. Na základě informací z pramene českého a jiho-slovanského mólu názor jeho jen potvrditi a uvést řadu jiných detailů, které posilují těžké podezření vyslovené proti rakouské vládě, neb při nejmenším rakouské policii.

Především je jisto, že otec útočníka Gabrinoviče byl rakouským konfidentem, a zdá se tudíž, že rakouské úřady měly velmi dobrý důvod, aby se syna jeho ujaly, když stal se v Srbsku podezřelým.

Dále je nesporno, že srbská vláda a srbský vládní orgán "Samouprava" ještě před příjezdem arcivévodů do Bosny upozornily rakouskou vládu, že je nebezpečno pro následníka cestovati do Bosny a do Sarajeva právě v den srbského nacionálního svátku, o "Vidovdan", neboť srbský živel považoval by to za velikou provokaci, zejména též proto, že návštěva arcivévodů děla se u příležitosti velikých manévřů bosenských. — Rad těchto nejen naprosto nebylo dbáno, ba naopak, je zjištěno, že sarajevská policie v den návštěvy následníkovy neudělala ani nejnútnejší opatření bezpečnostní, která jsou při podobných příležitostech obvyklá a která právě v tomto případě byla by bývala úplně na místě.

Vzbudilo proto velikou pozornost, že ještě po atentátu Gabrinoviče, jenž vrhl na arcivévodův vůz bezvýsledně pušku, mohl Princip bez překážky přiblížiti se k vozu arcivévodů a střeliti z bezprostřední blízkosti na svoje oběti.

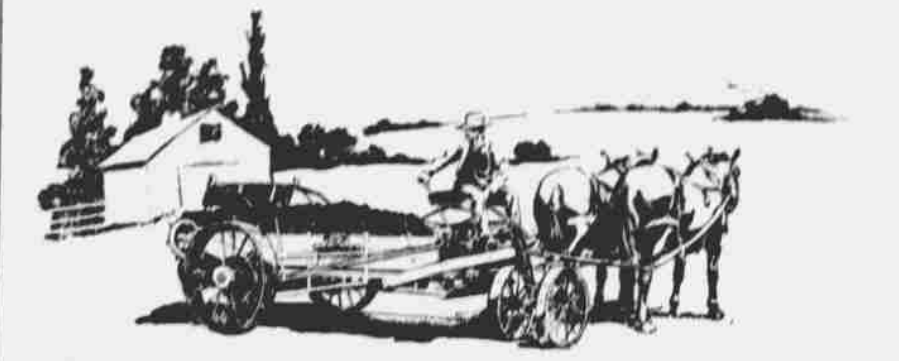
Nejméně zajímavější je však jedna okolnost, která teprve nedávno vešla ve známost v širších kruzích, a která vřhá velmi podezřelé světlo na sarajevskou aféru.

Jistý srbský student ze Sarajeva zaslal několik dnů po atentátu dopis do redakce pražského "Času," jenž obsahoval důležitě sdělení o atentátu, avšak policií byl zabaven, tak že nedošel svého určení. Dozvídáme se teprve nyní cestou soukromou, z kruhů jiho-slovanského studentstva, dle čehož ve Švýcarsku, že šlo o toto sdělení. Odesílatel zmíněného dopisu sděloval redakci Času, že krátce po atentátu hovořil s jistým soudním úředníkem sarajevským, od něhož zvěděl, že u Principa po zatčení nalezen byl dopis od známého "hrdinu" záhřebského procesu Nastiče, a že nalezena byla u něho suma 3,000 K. Není ovšem známo, co obsahoval Nastičův dopis, který pravděpodobně policií ihned zničen. Leč již sám fakt, že nástroj "velkosrbského" spiknutí proti následníkovi, útočník Princip byl ve styku s bídákem, který měl prsty ve falsifikování dokumentů z procesu záhřebského, který kompromitován byl svými policejními rejdy u příležitosti bombové aféry cetynské a který ještě dnes jistě je ve službách politické policie rakouské, jest pozoruhodný.

Snad po válce poslaří se zjistiti více, a vysvětliti dokonale četná tajemství, kterými krvavá událost sarajevská je dosud opředená. Kdyby byla Vídeň neskončila s tak závažnou rychlostí a v hlubokém stínu státního tajemství své vyšetřování, kdyby soudní řízení bylo se mohlo konati za normálních poměrů, snad věděli bychom již dnes, jde-li i zde o nějakou "Nastičovinu" neb "Prochaskovinu."

Tak jak věci jsou, musíme se spokojiti s indiciemi, na základě kterých máme ovšem právo vysloviti veřejně své podezření. Ve Vídně nastrojeno bylo v posledních letech mnoho zločinných rejdů, než aby toto podezření mohlo se zdáti bezdůvodným. Neuli o důvodněno, nemá-li Vídeň viny na smrti následníka, nechť vyvrátí především, že útočníci nebyli ve styku s Nastičem a že Gabrinovičův otec nebyl konfidentem. — Nechť také vysvětlí, proč rakou-

International Harvester rozmetadlo mrvy.

VÁS zajímají výsledky, získané rozmetadlem mrvy daleko více nežli jeho vlastnosti. A přece jediné bezpečná cesta k dohledu dobrých výsledků je, abyste sám znal účel každé vlastnosti stroje. IHC rozmetadla mrvy mají všechny důležité, nevyhnutelné vlastnosti rozmetadla a proto když znáte IHC rozmetadla, znáte všechna ostatní. V každém rozmetadle chcete míti stroj, jenž by drtil hnojivo na malé kousky a rozmetal je stejnoměrně, a jenž by zároveň dlouho vydržel, tak aby se vyplatil. Nepotřebujete rozmetadlo na vožení mrvy, to obstará váš vůz.

Rozhazování mrvy je těžká práce. Ona sama sebou je také těžkou. Je zapotřebí i síly a pevnosti na rozdělení a rozhazování mrvy. Síla a pevnost vyžadují silná kola a korbu, pevný rám a těžké nápravy. Je tedy lépe, aby vaše rozmetadlo bylo raději trochu těžší nežli lehčí. Onen trošek více váhy činí je pevným, udržuje nápravy v rovnováze, zabráňuje zkřivení a prohnuti pohyblivého spojku, odstraňuje všecko zbytečné tření a opotřebení a prodlužuje trvanlivost stroje na mnoho let.

Nečekejte až budete si moci koupiti IHC rozmetadlo, nýbrž studujte je ihned. Jděte se na ně podívat k místnímu IHC obchodníku, jenž je prodává. Píšte nám o podrobnosti, které vám dopomohou k největší hodnotě za peníze vydané za rozmetadlo.

International Harvester Company of America
(INCORPORATED)
Crawford, Neb. Denver, Col. Helena, Mont. Portland, Ore.
San Francisco, Cal. Spokane, Wash. Salt Lake City, Utah

Válka předstírkou ku zvyšování cen.

Nám není třeba zvyšovat ceny kávy ovšem že válka v Evropě vypukla. Měli jsme a máme zásoby na delší čas a nechápeme se každé příležitosti k zvyšování cen.

Ubezpečujeme své příznivce, že jim za každé okolnosti posloužíme kávou chutnou, jemnou a vonnou za cen jaké byly před válkou.

Dobrá káva 21c, lepší druh 23c a 26c

Píšte si o vzorek, který zašle vám zdarma a vyplacené:

MEDORA COFFEE MILLS

2345 S. Central Park Ave. CHICAGO, ILLINOIS

O spolehlivosti můžete se přesvědčiti u Kašparovy banky v Chicagu, Ill.

F. C. BLISS, prodávavč hovězího dobytka

F. F. WELLMAN, prodávavč vepř. dobytka

KOMMISSIONÁŘI V DOBYTKU

Máme šlechetu zkušenost v obchodu tomto. Za správnost ručíme. Naše rada bude dána vždy v zájmu zadávatele dobytka a nikdy v zájmu jeho. Posloužíme každému vždy spravedlivě a ročníme, že krajane obdrží vždy nejvyšší cenu tržní, iž den panující dle jakosti dobytka. Zvláštní pozornost věnujeme dotazům krajanů.

F. F. Wellman jest Čech a proto se na něho obraťte s plnou důvěrou.

BLISS & WELLMAN,

Room 254 New Exchange Bldg., Union Stock Yards, - SO. OMAHA, NEBRASKA

tajemství, kterými krvavá událost sarajevská je dosud opředená. Kdyby byla Vídeň neskončila s tak závažnou rychlostí a v hlubokém stínu státního tajemství své vyšetřování, kdyby soudní řízení bylo se mohlo konati za normálních poměrů, snad věděli bychom již dnes, jde-li i zde o nějakou "Nastičovinu" neb "Prochaskovinu."

Tak jak věci jsou, musíme se spokojiti s indiciemi, na základě kterých máme ovšem právo vysloviti veřejně své podezření. Ve Vídně nastrojeno bylo v posledních letech mnoho zločinných rejdů, než aby toto podezření mohlo se zdáti bezdůvodným. Neuli o důvodněno, nemá-li Vídeň viny na smrti následníka, nechť vyvrátí především, že útočníci nebyli ve styku s Nastičem a že Gabrinovičův otec nebyl konfidentem. — Nechť také vysvětlí, proč rakou-

ské ultimatum kladlo Srbsku naprosto nemožný požadavek: do 48 hodin přesvědčiti se o pravdě vídeňských žalob a splnit všechny tyto úžasné požadavky Ballplatzu; proč vídeňské listy již v den ultimata věděly vlastně, že válka je hotovou věcí, proč policie hned po atentátu majala v Sarajevě sta pobudů a trhanů, kteří za peníze rozbíjeli srbský majetek a prolévvali srbskou krev, aby ve světě se mělo za to, že katolíci a mohamedáni bosenski v Srbech vidí viníky atentátu.

Pochybujeme, že vše to budou moct ve Vídně vysvětliti; možná dokonce, že v brzku nebudou na tom již míti valného zájmu, neb nebudou snad již míti co by zachraňovali.

R. Ch.

Novákovy Pilulky

(proti zácpě)

jsou nejlepší prostředkem proti zácpě a nezáživnosti! Věnují rychlé a jisté!

Nebojte žádných jinů! Nemá-li je váš lékař, pište přímo nám. Cena 25. poštou 30c. — John Novák Company, 1724 S. Ashland ave., Chicago, Ill.

Dřevěb, vejce k úkladě, semennou keru a jiná semena dobře prodává z blázkou v Č. Am. Vaukova.

Každý návštěvník od krajana koupí. — Ohlédněte proto v Mailm Československé Č. Am. Vaukova.

© 1914. BY AMERICAN PHOTO ASSOCIATION. PÁTRÁNÍ PO OBĚTECH ZEMĚTŘESENÍ.